

1909 s svojim temeljitim znanjem in razlaganjem ter resničnim domoljubnim ognjem vnel in pripravljaj za slovstveno delo dobršno število sotrudnikov DS-a. Da ima smisel za leposlovje, smo učenci vedeli iz njegovih »Pomladanskih vetrov« (Kres, 1881), da je bil sam slušatelj velikega Miklošiča, smo spoznavali v staroslovenski uri, da je marljiv ko čebelica, o tem nam je govoril najboljši naš nemško-slovenski slovar (Janežič-Bartel) ter delo pri Pleteršnikovem slovarju, da je bil rajnik dober človek, je mladina čutila, ker ga je vse rado imelo. N. v m. p.!

Dve stoletnici rojstva. Tudi urednik DS-a bi moral imeti svojo petletko, da bi naprej mislil in vedel za spominske dneve naših velikih mož. Tako pa je letos zamudil dve stoletnici rojstva: dne 26. marca 1838 se je rodil v vasi Brod v Bohinju dr. Janez Mencinger, pisatelj »Moje hoje na Triglav«, »Abadona« i. dr., dne 12. junija 1838 na Okiču (pri Boštanju) pa Anton Umek, pesnik znane in nekdanj tolikrat deklamirane dijaške »Zvon sile« ter epa »Abuna Soliman«. Lepo se ga spominja Jos. Wester v letošnji »Mladiki« (september, s sliko).

Iz kronike Doma in Sveta

Pod tem naslovom sem v št. 3/4 str. 204 nsl. objavil nekaj historiata glede zastoja DS-a za eno celo leto (april 1937 — april 1938), nato pa dodal 15 vrstic iz nekega sestavka dr. C. Schröderja O. F. M. o katoliški literaturi ter 7 vrstic o Dantejevem pojmovanju svobode. Ker vidim iz uvodnih besed brošurice »Dom in Svet v letu 1937«, izšle koncem letošnjega junija (»razne izjave o katoliški literaturi in svobodi pa dodaja [sc. dr. Jože Debevec] tako, kakor da je DS proti vsemu temu veliko grešil in škodoval katoliškemu mišljenju in hotenju«), kako je bivši glavni urednik DS-a Fr. Koblar ta moj dodatek razumel, sem dolžan, dati svoje pojasnilo: Niti od daleč nisem mislil na to, kar domneva g. F. K., saj tudi vzroka nisem imel. Žal mi je, da je kontekst dal povod njegovemu napačnemu tolmačenju. Z razprto tiskanimi besedami: »boriti se treba zoper ... nekritično branje s temeljitim liter. šolanjem«, sem mislil poglobljeno nalogo DS-a, ki naj bi bilo literarno šolanje, in naj bi izostali članki politične vsebine, kakršen je bil Kocbekov o Španiji. Saj podpisniki z dne 28. maja 1937 sami priznavajo, da članek »obravnava važno politično vprašanje v zvezi s stališčem, ki naj ga zavzamejo nasproti njemu katoličani«. N. m. str. 9.

V onih mojih vrsticah reš stoje tudi besede o »škodljivem vplivu sodobne literature«, ampak to je citat Nemca Schröderja, ki ima pred očmi nemške razmere. Kako naj bi prišel v to zvezo Dom in Svet?

O svobodi sem res dodal nekaj besed, nisem pa pri tem mislil na DS, »kakor da je proti njej veliko grešil«. Menim pa tudi še danes, da mora biti katoliški pisatelj pripravljen na velike žrtve (n. m. str. 208). Znano je, da je v nemškem knjigotrštvu dolgo časa veljalo dejstvo: Catholica non leguntur. Pri nas nekateri trdijo, da katoličan ne more biti umetnik. Ako bi se bili n. pr. francoski katoliški pesniki bali take sodbe, bi bili pač molčali. Toda emancipirali so se ozira na sodbo nasprotnikov, čutili so se svobodne v kraljestvu duha in veselo ustvarjali. In danes? Danes najhujši